

Voorwoord

Een boek over leidinggeven aan burgerschapsonderwijs klinkt wellicht vreemd in de oren. Overbodig zelfs. Toch is leidinggeven aan burgerschap niet zo vanzelfsprekend als het lijkt. Dat heeft vooral met onze opvattingen over burgerschap te maken. Wij als schrijvers zien burgerschapsonderwijs als een manier van leven. Niet als een apart vak. Dat betekent dat burgerschap overal op school aanwezig is. Voelbaar. Merkbaar. En juist dan komt het aan op leiderschap. Want als iedereen een bijdrage levert aan het geheel, is het van belang dat er samenhang is en afstemming.

Bovendien zijn wij van mening dat burgerschapsonderwijs de identiteit van de school raakt. Dat kan levensbeschouwelijk van aard zijn, godsdienstig, seculier, maar ook onderwijskundig en pedagogisch. Dat vraagt om een visie. Een visie op de mens, het kind, de wereld. Het vraagt om leiderschap. Juist hierin kan een school zich onderscheiden van een andere school. Dan komen er vragen aan de orde als: hoe doe ik dat? Kan ik dat? Waar zit mijn eigen visie op burgerschap? Als schoolleider? Als leraar? Hoe ben ik een leider van leren?

De thema's die wij in dit boek aan de orde stellen, helpen jou als schoolleider, leraar, coördinator of bestuurder om leiding te geven aan dit proces. Eerst willen we het begrip burgerschap definiëren. Vervolgens proberen wij de veranderende wereld te duiden om na te gaan wat voor soort leiderschap voor de school hierbij passend is. In onze visie op leren maken we duidelijk welke drie stappen van belang zijn: luisteren, leren en leiden. In dit alles neemt de ontmoeting een belangrijke plaats in. Een ontmoeting met jezelf, de ander en de

wereld. We benadrukken de samenhang hierin en het voorbeeldgedrag van de leider in de praktijk van burgerschaps-
onderwijs.

Elk hoofdstuk kent daarom een praktisch onderdeel van reflectieopdrachten en *challenges* om daadwerkelijk met dit boek aan de slag te gaan. Op die manier blijft het niet alleen bij theorie, maar wordt de schoolpraktijk er nadrukkelijk bij betrokken. Het boek daagt uit om leiding te geven aan burgerschapsonderwijs voor een betere wereld waarin alle stemmen gehoord, gezien mogen worden en ertoe doen.

Ingrid en Tamme